

Dulszka asszony erkölcsse

A Szegedi Nemzeti Színház bemutatója

belőle. S hogy egy élet, Hanka, a kis cselédjének élete és boldogsága mehet rá, mit számít neki! Ez az ő erkölcsse. Ez a Dulszka asszonyok igazi arca!

Zapolska nagyszerű leleplező erejét, az apró részletekkel is mélyen jellemző írói készségét dicséri ez a darab, amely annyira szól a mának is, hiszen szocializmust építő társadalmunkban, a formálódó új embertípus között is, de sok Dulszka asszony és Dulszki úr él még! Legfeljebb ma már nem oly ártalmasak, mint Zapolska idejében. Ma már nem ők, hanem a Hankák, a volt falusi és városi szegény nép az ország gazdája, akinek új erkölcsse teremti tiszta világot körülöttünk.

Különös értéke a színdarabnak, hogy az írónő szinte majdnem a kritikai realizmuson túl lépve, a máig, ezekig a gondo-

latszik... már sose okul és tanul!...

Nem okultak és nem tanultak, de okultak kisemmizetteik, okultak azok, akik a bőrükön érezték ennek a gyalázatos erkölcsnek minden keservét.

Dicséret illeti a Szegedi Nemzeti Színház előadását, hogy a Szegeden már régebből is jól ismert Both Béla kitűnő rendezésében ezt a gondolatot sikeresen hozta felszínre. Igen hatáson és kifejezően állította be a darab (már említett) zárójelentét is, és sok más olyan apró részletet, amely méginkább aláhúzza az írónő szándékát.

A címszerepet Lontay Margit, a közelmúltban Jászai Mari-díjjal kitüntetett művész alakította. Méltán sorolhatja be ezt a szerepét az ismert „nagy alakításai” (a Warrené, a Cseresznyés kert Ranyevszkaja, a Mák-

len és mindjobban a posványba (nem a kávéházak, hanem elsősorban a polgári élet posványába) süllyedő férfinek az alakját.

A család másik két tagja, a két lány is tökéletesen megrajzolt figura a darabban. A kispolgári nevelés „eredményének” két típusa. Az egyik lány, Hezia mindenáron ki akar törni az őt szorító „erkölcsök” gyűrűjéből, s nem csoda, ha az előbb-utóbb a legrosszabb útra tér. Nővére, Mela pedig a való világtól elzáró lélekkel lesz egyre szerencsétlenebb, amint az élet igazi arcával megismerkedik. Hezia csupa tűz, de csintalan, ságainak mérhetetlenül gonosz gyökerét minden tettében tükröző alakját Domján Edit színparkáozán sokoldalú

Dulszki fiatalúr (Káló Flórián) és Hanka, a szolgálólány (Balogh Rózsa).

A két nővér: a szende Mela (Szentirmai Éva) és a „felvilágosult” Hezia (Domján Edit).

latokig vitte végig mondanivalóját, Hanka szavaiban már egy új, tisztultabb és igaz világ elrevetődése él, bár öntudatlanul még. Mikor Dulszkaék házából, ha még oly nagy összeggel, de valójában mégiscsak koldúsfilével és meggyalázva távozik, szorongva kérdi tőle a ház úrnője: „...Ugye, soha többé nem kellemetlenkedel nekünk?” S Hanka szava keményen, elkerekedésben is bizakodón cseng: „En nem, de hogy a gyerek mit tesz, ha megdől, azt csak ő tudja, meg az isten!”

S a gyerek megnőtt, erős izmos férfi lett a nép államában, nemcsak nálunk, hanem az írónő hazájában, a Lengyel Népköztársaságban is. A Hankák fiai és lányai építik azt az új országot, amelytől annyira félt ez a romlott erkölcsű polgárság. Valóban mintha osztályának szavát, a kizsákmányolók belső szorongását suttogná el Mela, Dulszka asszony egyik lánya a darab befejezésekor: „...egy-szer majd keservesen megbűnődünk mi ezért a nagy gonosz-ságért... Jaj, istenem, mi lesz... mi lesz velünk...”

Hogy mi lesz, azt maguk a Dulszka asszonyok készítették elő, akik, mint a darabban Juliette barátja mondja: „Úgy

virágok szelbámos özege) kö-zé. Megjelenésében, egész lényé-vel szinte árasztotta magáról a kegyetlen, önző, az úri látsza-toknak élő, zsarnokian rövidlátó vagyonos kispolgárt.

Férjét, Károlyi Istvánt mes-teri gesztusokkal állította elénk. Csak egy mondata van a darab-ban, a többi mondhatni panto-mim-szerű némajáték, de mégis egy félreérthetetlen jellem, az önmagába zárkózott papucsférj áll előttünk.

Dulszka asszony mellett a cselekmény középpontjában álló Hanka szolgálat, Balogh Rózsa elevenítette meg. A Szegeden szüret és primadonna szere-pekben megismert színésznő már második próza alakításában kelt kellemes meglepetést. Ilyen-ek fogadtuk el a kis cseléd-lányt, ahogyan ő állította elénk, bár kétségtelenül több színűl és mélységgel maradt adósunk ez a figura.

A Hankát elcsábító úrfi sajátos keveréke a beléne-velt kispolgárnak és ebből a keretből mindenáron kitör-ni akaró fiatalembernek. Mű-vészi hitelességgel ábrázol-ta ezt a kettőséget Káló Fló-rián, s tükrözte vissza en-nek a bonyolult lelkiállatát, de végeredményében tehetet-

tehetséggel adja vissza, Me-la hatásában talán hálátla-nabb, de csöppet sem köny-nyebb szerepében pedig Szentirmai Éva nyújt mér-ték tartó, bár itt-ott több melegséget kívánó alakítást.

Juliettet, a kacér asszony-kát Miklós Klára mutatja be magabiztosan, határozott és kiforrott művészetel.

Tadrachné, Hanka ke-resztanyját Bányász Ilona, a szegedi színpadon már rég nem látott művész nő for-málja meg. Új bemutatók-zásában méltán váltotta ki a közönség tapsait: Tadrach-né alakját a tragikomédia lélekörbe stílusosan illesz-kedő játékkal eleveníti meg.

Dulszkaék főbőrőjének epi-zód szerepny feladatát Ol-savszky Éva hitelesen ol-dotta meg.

A díszlet — Sándor Lajos munkája — a darab hang-u-latát kitűnően szolgálta. Vé-gül nemcsak a szokás kedv-ért, de valóban külön meg kell említenünk Bene János-né és Horváth Ferenc sok fáradságot és körültekintést igénylő sikerült jelmezeit.

Lőkös Zoltán

Tiszasszietűl báhosok sikere Újszentivánon

A tiszasszietűl általános iskola alsó tagozatának tanulói Jávör József igazgató támogatásával Kaproncai Emilné tanítónő bábszakkört szervezett. Az „Okos Kata” bábszínház kis művészei az elmúlt napokban Újszentivánon vendégszerepeltek. Az előadást az újszentiváni kispajtások nagy örömmel és izgalom-mal nézték végig. Több mint 200 gyerek játszott, énekelte együtt a báb-színpad fiataival.

A báb-szakkör továbbiakban is fel fogja keresni a környező községek iskoláit és otthon is rendszeresíti előadásait. A kis bábosok az előadások jövedelméből felszerelésüket szeretnék bővíteni. A tiszasszietűl községi tanács támogatja a bábosokat, az iskola is gondoskodik róluk, de a szakkör felszerelése még további kiegészítésre szorul. Jó lenne, ha a megyei tanács népművelési csoportja is pártfogás-ba venné a tiszasszietűl bábosokat.

Miért

DÉLMAGYARORSZÁG?...

A címben felvetett kérdést az utóbbi időben inkább fordítva tette föl számunkra nagyon sok olvasónk: »Miért nem Délmagyarország lapunk címe?« Erre valóban nem tudunk mit válaszolni, hiszen a lap nagymúltú nevét az októberi ellenforradalom változtatta meg. Több szóbeli és levélbéli kérdés után végülis Oltvai Ferenc levéltáros beküldött cikke indította meg a vitát lapunk hasábjain, hogy a Délmagyarország nevet írjuk-e fel az újság címéül.

A vitacikkre számos hozzászólás érkezett írásban és személyes fölkereséssel is. E hozzászólások túlnyomó többsége azt javasolta, hogy lapunk ismét Délmagyarország legyen.

Örömmel tettünk eleget az olvasók többsége kívánságának, hiszen a Délmagyarország elnevezéshez valóban igen nagy hagyomány fűződik Szegeden. Ezzel a névvel 1910-ben indult Szegeden napilap, amely az akkori viszonyok között a legbaloldaliabb és leghaladóbb szellemű lapja volt a városnak. E lapba írt Móra Ferenc, Balázs Béla, Juhász Gyula, hogy a legnevesebbeket említsük, s Cserzy Mihály (Homok) szegedi színekkel élénkítette az újságot, amelybe gyakran küldött cikkeket Krudy Gyula is. A háború, s különösen a Tanácsköztársaság idején Juhász Gyula rendszeres vezércikkírója volt a lapnak, s állandóan jelentek itt meg költeményei, bírálatjai is.

1919-ben szűnt meg a Délmagyarország, éppen haladó, baloldali szelleme miatt. Csak közel 7 év múlva, 1926-ban indult meg ismét. Progresszív szellemben kezdte meg ekkor is munkáját, bár inkább a

haladó, radikális polgárság lapja volt. Több verse jelent meg itt József Attilának is. Ami általában Szegeden szellemi értéket jelentett ezekben az időkben, annak a Délmagyarország volt a fóruma. A náci terror szüntette be ezt a lapot, 1944 márciusának gyászos napjaiban.

Nemskára rá azonban újjáéledt a felszabadult Szegeden a Délmagyarország, mint az első új napilapok egyike. (1944 novemberében a debreceni »Néplap« csak egy nappal előzte meg megjelenését.) Kezdetben a Nemzeti Függetlenségi Front lapjaként indult, de hamarosan kommunista lappá vált, hogy mindig a legkövetkezősebben, a legodaadóbban képviselhesse a szegedi és a környékbeli dolgozók ügyeit, a leghívebben tájékoztathassa őket. Az elmúlt esztendő során természetesen a lap munkájába is csúsztak be javítandó hibák, de szellemében mindig igyekezett hű maradni a szocializmus, a dolgozó nép boldogulása harcos ügyének.

A hibák leküzdésével ezt a szerepet akarja lapunk betölteni a jövőben is. Politikája csak egy lehet: pártunk, a kommunista pártjának politikája. E harcos ügy szolgálata mellett, illetve ezzel szoros összefüggésben pedig sokrétű, színes és igaz tájékoztatást akarjuk nyújtani olvasóinknak, nemcsak a szegedieknek, hanem a szegedi környékieknek is, hiszen ezt is kifejezi lapunk hagyományos neve: a Délmagyarország.

Reméljük, olvasóink szeretni fogják ezentúl is a Délmagyarországot, a nagy és megtisztelő múlt forradalmi szellemű örökösét.

Komszomolisták májusi díszítvirata Szeged ifjúságának

„A Lenini Komszomol tagjai és a szovjet hadseregben szolgáló fiatalság nevében üdvözljük Önöket és Önök révén a KISZ tagjait és Szeged város egész ifjúságát. Kívánunk a KISZ-nek és az ifjúságnak nagy sikereket a szocializmus építéséhez, s boldog jövőndöt. Szilárdítsák továbbra is a szocialista táborhoz tartozó országok ifjúságának barátságát, és az egész világ ifjúságának szolidaritását a békéért és a szocializmusért folytatott harcban.

Éljen május 1, a munkások nemzetközi szolidaritásának napja! Éljen a szocialista országok ifjúságának megbonthatatlan barátsága!

A Szegeden állomásozó szovjet egység Lenini Komszomol-szervezete megbízásából:

KAMENYEV főhadnagy

Bensőséges ünnepségen emléktáblát lepleztek le a régi szegedi Munkásotthonon

Tegnap délután benépesedett a Hétvezér utcai régi Munkásotthon környéke. A szegedi dolgozók százai jöttek el, hogy szemtanúi legyenek a Munkásotthon falára elhelyezett emléktábla bensőséges leleplezésének.

Sok idős elvtárral együtt ott voltak a fiatalok közül is számosan. Tisztelettel adóztak a régi harcok emlékének.

Megkapó volt, amikor Nagygyörgy Mária, a régi Munkásszínpad sok sikert arató tagja, ma a Szegedi Kenderfonógyár igazgatója ismét verset mondott. Ady Endre: »A csillagok csillaga« című költeményét szavalta el. Bajnóczi László, a Szegedi Kenderfonógyár színjátós együttesének tagja, a halhatatlan szegedi költő, a régi munkásszínjátósok nagy patrónusa, Juhász Gyula »A munkásotthon homlokára« című örökbecsű versét adta elő. Zúgott a »Vörös Csepel« a szegedi Általános Munkás Énekkar dalosainak ajkáról és a lelkes hangulat közepette lépett a mikrofonhoz Csúri Mihály elvtárs, a II. kerületi tanács elnöke.

— Harmincegy évvel ezért véget,

előtt, 1926. május elsején ebben az épületben találtak tartós menedéket a magyar munkásmozgalom szegedi szakszervezetei — kezdte beszédét. — Azóta sok évtized kemény, nehéz, kitartó harcainak emléket őrzik ez a régi Munkásotthon.

Nagy figyelemmel hallgattak az ünnepségen résztvevő Csúri elvtárs szavait, aki mint régi építőmunkás a többi között hangzott:

— Ez az épület volt a szegedi szervezett munkások temploma, ahol időt és fáradságot nem kímélve, a börtöntől sem megrettenve önzetlenül harcoltak a szegedi dolgozók a jobb életkörülményeikért, a nyolcórás munkanapért, s a napi megélhetést biztosító fizetésért, politikai jogokért, a tőkés társadalmi rend megdöntéséért.

A beszéd után lehullott a lepel az emléktábláról, amelyre aranybetűkkel vészték Juhász Gyula szavait: »Hirdessük: itt nem boldogul más, csak aki alkot, aki munkás«.

A megkapó ünnepség az Internacionálé hangjaival ért véget.

A III. felvonásban Tadrachné le akarják venni a lábáról. Balról jobbra: Dulszka asszony (Lontay Margit), Tadrachné (Bányász Ilona) és Juliette (Miklós Klára).